

Vakavien väärinkäytösten ilmoituskanava

Aluehallitus 20.3.2023

Valmistelijana sisäisen tarkastuksen johtaja
Sari Nousiainen

sari.h.nousiainen@pirha.fi

Sisäinen ilmoituskanava

Mitä se koskee:

- Työssä tai työn yhteydessä havaitut väärinkäytösepäilyt
- Vakavat väärinkäytösepäilyt (säädetty rangaistavaksi)
- Vain lain soveltamisalaan liittyvät asiat, lähinnä:
 - Julkiset hankinnat
 - Tietoturva- ja tietosuoja

→ Laajempi soveltaminen ei ole mahdollinen, koska lain mukaan vain tiettyjen epäilyjen ilmoittamisesta saa suojaa

Mitä se ei koske:

- Vilpillisissä mielessä tehtyjä ilmoituksia (vahingonkorvausvastuu)
- Anonyyminä jätettyjä ilmoituksia
- Yleisiä palautteita
- Työoikeudellisia epäilyjä (ei voida käsitellä tässä henkilötietojen salaamisen takia ja niille on oma prosessinsa)
- Kansalliseen sote-lainsäädäntöön liittyviä väärinkäytösepäilyjä
 - Koskee vain EU-kansanterveys (EU toimivalta), mikä ei siis sisällä lainkaan sosiaalihuoltoa ja vain EU säädetyt osat kansanterveydestä

 Ilmoituskanava valmisteltu lain lähtökohdista, jotta voidaan varmistaa ilmoittajan suojele

Pirkanmaan hyvinvointialueen toimintaohje ilmoituskanavan menettelyihin ja ilmoittajan suojeluun

- **Koskee koko hyvinvointialuekonsernia**

- Sisäinen ilmoituskanava kuitenkin vain Pirhan nykyisille työntekijöille (Coxalla ja Sydänsairaalalla omansa) → Muut käyttävät viranomaiskanavaa (oikeuskanslerinvirasto)

- **Varmistetaan ilmoittajan suojelu**

- Käsitellään vain vakavat väärinkäytösepäilyt (soveltamisalat)
- Käytössä erillinen ict-sovellus
- Ilmoittajan tunnistautuminen vaaditaan (lain lähtökohta, tiedetään ketä suojella, ilmoittajan henkilöllisyyden tietää vain n. 5 käsittelyryhmän jäsentä, myös viranomaiskanavassa tulee ilmoittaa nimellä)
- Pieni käsittelyryhmä (hyvinvointialuejohtaja nimeää). Käsittelyryhmässä monialainen asiantuntijuus (sisäinen tarkastus, hallinto- ja hr-oikeus, riskienhallinta, tietosuojaja). Salassapitovelvollisuus.
- Käsittelyryhmä voi nimetä tapauskohtaisesti asiantuntijoita avustamaan asian paikkansa pitävyyden varmistamisessa (esim hankinta, talous). Asiantuntijoille ei luovuteta ilmoittajan henkilötietoja.

- **Huolehditaan asianmukaisesta tietosuojasta**

- Tietosuojan ja -turvan vaikutustenarviointi, tietosuojan riskienarviointi, tietosuojaseloste, riittävät ohjeistukset sekä käyttäjille että käsittelyryhmälle

- **Tiedottaminen ja raportointi**

- Välitön tieto ylimmälle johdolle merkittävistä epäilyistä
- Yhteenvedo ilmoituskanavan asioista toimintakertomuksessa (selonteko)

Ilmoitus

Ilmoituksen selvitystyö

Toimenpiteet

Vastaus

Seuranta

Ilmoitus

Ilmoittaja jättää ilmoituksensa sovellukseen

Ilmoittajalle vastaus

Automaattinen ilmoitus (7 vrk kuluessa)

Nimetty käsittelyryhmä käsittelee ilmoitukset:

Ilmoitusten läpikäynti:

- Kuuluuko ilmoitus kanavaan
 - asian päättämistoimet, mikäli ilmoitus ei kuulu soveltamisalaan
 - asian jatkoselvittäminen, mikäli ilmoitus kuuluu soveltamisalaan

Tiedonkeruu ja jatkosta sopiminen:

- Kirjataan sovellukseen ilmoituksen pääasiat
 - Mihin soveltamisalaan asia kuuluu?
 - Mistä väärinkäytöksestä on kyse?
 - Tapahtumatiedot (aika, yksikkö, paikka)
 - Mitkä ovat suojeltavat tiedot?
- Sovitaan jatkotoimet:
 - Pyydetäänkö lisätietoja ilmoittajalta?
 - Mistä johdon olisi hyvä tietää jo tässä vaiheessa?
 - Kuka vastaa selvitystyöstä?
 - Millainen ohjeistus jatkoselvittelystä ja aikataulusta annetaan?

Selvitystyö ilmoituksen väitteiden paikkaansa pitävyydestä

- Käsittelyryhmä kerää tietoa, pyytää tarvittaessa lisätietoja, käyttää tarvittaessa asiantuntijoita apuna

Johtopäätös

- Käsittelyryhmä kokoaa selvitystyön tulokset
- ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin ilmoitettuun rikkomiseen puuttumiseksi
- tiedottaa ylintä johtoa asiasta
- asian selvittämisen lopettaminen

Sisäisen tutkinnan aloittaminen tai virheellisen menettelyn lopettaminen

- Siirto organisaation johdolle tai henkilölle, joka voi tehdä päätöksen toimenpiteestä
 - esim. työoikeudelliset toimenpiteet, siirto viranomaisen tutkintaan, henkilöstön ohjeistaminen, käytänteiden muuttaminen

Vastaus ilmoittajalle (3 kk:n kuluessa)

- Mihin toimenpiteisiin ryhdytty

Seuranta

- Johdon raportointi
- Koontiraporttien hyödyntäminen riskienarvioinnissa
- Seuranta prosessin kehittämisen tueksi

Vaikka ilmoituskanava ei koske sote-lainsäädännön rikkomisepäilyjä, sote-alaan liittyy useita ilmoitusvelvollisuuksia ja hyvinvointialue on lisäksi ohjeistanut epäkohtien ilmoittamiseen (lista ei ole täydellinen)

Ilmoitusvelvollisuus (ilmoittajansuojelun kaltaiset oikeudet: vastatoimen kieltö, salassapito)	
Epäkohta tai ilmeinen uhka sosiaalihuollon toteuttamisessa (sosiaalihuoltolaki 1301/2014)	Toiminnasta vastaavalle henkilölle
Valvontalain (HE18/2022, hyväksytty eduskunnassa) ilmoitusvelvollisuus Voimaan 1.1.2024	Toiminnasta vastaavalle henkilölle
Palovaaran ja onnettomuusriskien ilmoitusvelvollisuus (pelastuslaki 379/2011)	Toiminnasta vastaavalle henkilölle
Lastensuojeluilmoitus (lastensuojelulaki 417/2007) ja ikääntyneen palvelutarpeen ilmoitusvelvollisuus (vanhuspalvelulaki)	Hyvinvointialueelle
Ohjeistetut ilmoitusasiat	
Asiakas- tai potilasturvallisuuden vaarantuminen tai sen uhka	HaiPro
Tietoturva, tietosuoja	HaiPro
Työsuojelu, työturvallisuus, työn vaarojen kartoitus ja arviointi	HaiPro
Muut esille tuotavat asiat	
Lääkinnällisten laitteiden vaaratilanneilmoitukset. Ilmoitukset Fimeaan, Valviraan, STUKin. (Ilmoituksia myös asiakkailta: muistutukset, kantelut, potilasvahinkoilmoitukset, lastensuojeluilmoitukset, huoli-ilmoitukset)	